

אוהדי הפועל ת"א

עמ' 7

זועמים

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדבר

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 1 / 1 בינואר 2025

חורף קטלני בעזה

עמ' 6

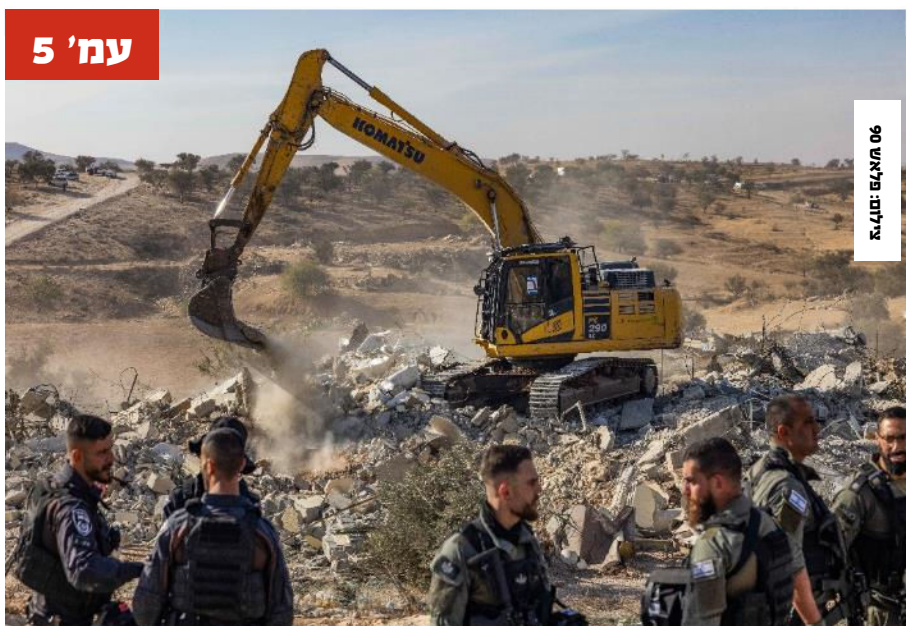
צילום: תומר נויברג / פלאש 90

חשיפה:

הגזרות

בת"א-יפו

עמ' 5

צילום: פלאש 90

גירוש בצל המלחמה

האמינו ביכולות הכלכליות שלו. בסופו של דבר, קיבלו העלאות מחירים בלתי נגמרות, בכל תחומי החיים, וראש ממשה שעסוק אך ורק בהישרדות אישית".

נחמה דואק, "ישראל היום", 24.12

מכתבים למערכת

זכותם של הערבים להגנה

אנו מובילים בשנה האחרונה מאבק נגד הזנחת המיגון ביישובים הערביים ובעד זכותם של האזרחים הערבים לביטחון ולהגנה. אנו מתריעים על הזנחה מסוכנת זו כבר שנים, ובחודשים האחרונים כולנו ראינו את המחיר. אנחנו מאמינים שאת הפסקת האש הזו בצפון (שמי ייתן ורק תימשך) צריך לנצל לפעולה ולתיקון - ולא כתירון להמשך ההפקרה. 23 מתוך 39 אזרחים שנהרגו מירי הרקטות בצפון מפרוץ המלחמה הם בני החברה הערבית - 59%, לפי המעקב בסיכוי-אופוק. זו תוצאה של מחסור חריף במיגון ביישובים הערביים - למשל, מספר המקלטים הציבוריים ביישובים יהודיים גדול במאות אחוזים מביישובים ערביים! גם ביישובים היהודיים חסרים מקלטים, הצפון כולו הופגז ללא הרף ותושביו הופקרו לסכנת חיים ממשית, אבל האזרחים הערבים מופקרים במיוחד - והמדינה לא פועלת לסגור את הפערים הבלתי-נתפסים.

כבר לפני שנה פנינו למנהל התכנון והתרענו בפניהם שבתוכנית שלהם להקל על אזרחים למגן את הבתים שלהם (שנקראת תמ"א 40), ישנם חסמים שימנעו מאזרחים ערבים רבים להשתתף בה - אבל המדינה לא השכילה לקבל את המלצותינו. כך למשל, בטמרה, שספגה פגיעה ישירה בה נפצעו 17 איש, אין אף מקלט ציבורי. לעומת זאת בצפת, שגם ספגה פגיעות ישירות ואחת מהן קטלנית, בה גרים מספר דומה של תושבים (כ-42 אלף בצפת וכ-37 אלף בטמרה), ישנם 138 מקלטים ציבוריים! הנתונים - לפי מוקד החירום לרשויות המקומיות הערביות של הוועד הערבי לחירום, שמפעילים מרכז אינג'אז וועד ראשי הרשויות הערביות.

מדאיג במיוחד חוסר המיגון של בתי ספר וגני ילדים. ב-40% מבתי הספר ביישובים הערביים, בהם לומדים כ-130 אלף תלמידים, אין מיגון (לפי דו"ח מבקר המדינה). 89% מבתי הספר ביישובים הערביים אינם מוכנים לאירועי חירום, כאשר דרגת המוכנות נעה בין בינונית לאפסית. גם בבתי ספר ביישובים היהודיים חסרים מקלטים, וכ-25% מבתי הספר אינם ממוגנים ברמה מספקת, אך הילדים הערבים מופקרים.

מצב זה אינו חדש. כבר במלחמת לבנון השנייה, לפני כמעט שני עשורים, 41% מהאזרחים ההרוגים במדינה היו ערבים (יותר מפי 2 משיעורם באוכלוסייה). מאז, המדינה לא צמצמה את פערי המיגון, ואת ההשלכות אנו רואים היום. עכשיו זו ההזדמנות של המדינה לא לתת להיסטוריה לחזור על עצמה. יתר-על-כן, במקום לדאוג למתן פתרונות ליישובים הערביים, השרה לשוויון חברתי, שמשדרה אמור לפעול לצמצום פערים בין יהודים וערבים והפעיל מתחילת המלחמה מוקד חירום לחברה הערבית, החליטה חצי שנה לתוך המלחמה לסגור את מוקד החירום, בניגוד מוחלט לדעתם של גורמי מקצוע. עם המציאות הזאת אסור לנו להשלים - אנחנו קוראים למשרדי הממשלה לספק פתרונות בדחיפות.

ד"ר חלי הירש, סיכוי-אופוק

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

שנה חדשה וגזרותיה

"ביטול הכספים הקואליציוניים היה חוסך 60% מהגזרות לעובדים. היקף הכספים הקואליציוניים, שבהם שר האוצר סמוטריץ' כמעט ולא נגע, הוא 5.4 מיליארד שקל - יותר ממחצית מסך הגזרות על הציבור העובד בתקציב לשנה הבאה".

שחר אילן, "כלכליסט", 19.12

בעלי ההון נוהרים לקלפי

"בעלי הון ובכירי ארה"ב התאגידית נהרו בשבוע האחרון למאראי-לאגו - כשבדיהם צ'קים על סך מיליוני דולרים. נראה שהשבעת טראמפ תשלים את הפיכת אמריקה לפלוטוקרטיה, שלטון שבו יחידים עסוקים בביות קופת המדינה. זה עדיין הרבה פחות גרוע מהמצב בישראל, אלא שמעבר למחזה הכניעה המביך של מולטימיליארדרים והמנכ"לים החשובים בעולם, התמונה הגדולה שמתבהרת מבהילה: לפי כל הסימנים, ארה"ב עומדת להיחפך לפלוטוקרטיה - שלטון יחידים שעוסקים באופן ממסד בביות אוצרות וקופת המדינה, כפי שעשו ועושים דיקטטורים. לפחות מיליארדר אחד שנחשב ישר, איש ההשקעות וורן באפט, אמר עוד ב-2006 כי 'אכן יש מלחמת מעמדות, אבל זהו המעמד שלי, המעמד של העשירים, שיצא למלחמה - ואנחנו מנצחים'. עם השבעת טראמפ הניצחון הזה יושלם, והוא ניכר בכל רובד אפשרי".

איתן אבראל, "דה מורק", 16.12

חשיפה: נתניהו עומד בראש הדיף סטייט

"עו"ד עמית חדר התייחס במהלך יום העדות החמישי של נתניהו לסוגייה הרגולטורית ולחתימה על הנפקת בזק: 'על כמה אישורים אתה נדרש לחתום בשבוע?', שאל. נתניהו השיב: 'לפחות עשרות' חדר שאל: 'איך אתה מחליט האם לחתום על מסמך?' נתניהו: 'מסמך שמגיע דרך צנרת, זה אומר משרד ממשלתי גורמי מקצוע, צנרת שניה שהיא הצנרת של משרד רה"מ. שני הגורמים האלה עוברים על המסמך ואז זה מגיע אליי'. חדר שאל: 'מה זכור לך שנידון אם נידון ביחס לאישור שיעבוד מניות שליטה בבזק?' נתניהו השיב: 'לא דנו בזה, לא מילה'. חדר המשיך: 'אני מציג לך את החתימה על ההנפקה של בזק, אתה הבנת על מה אתה חותם?' נתניהו: 'בזמן אמת לא הבנתי כלום גם לא ידעתי על מה אני חותם'".

ביני אשכנזי, "וואלה", 23.12

ביבי הבטיח, אבל לא הבטיח לקיים

"לקראת הבחירות האחרונות אמר נתניהו לבוחרים: 'אתם רוצים שהמחירים ירדו? תצביעו בשבילנו'. ורבים הצביעו, כי

חורף קטלני ברצועת עזה

עודן לכודות תחת ההריסות. כוחות ההצלה והאמבולנסים אינם מצליחים להגיע אליהן.

מערכת הבריאות בעזה תחת מתקפה

כוחות הכיבוש השתלטו בסוף השבוע שעבר על בית החולים כמאל עדואן בצפון הרצועה, גירשו את הצוות ועצרו את המנהל ד"ר חוסאם אבו ספיה ועובדים נוספים. לפי המידע שמסר ארגון הבריאות העולמי, בפשיטת הצבא נהרסו כליל כמה מחלקות מרכזיות בבית החולים. משרד הבריאות בעזה הודיע כי כוחות הצבא עצרו עשרות אנשי צוות רפואי שהיו במקום. סוכנות הידיעות הפלסטינית וואפא הוסיפה כי החיילים הטילו מצור על בית החולים ודרשו מכל הנוכחים לצאת אל הרחבה תוך 15 דקות. בבית החולים שהו כ-350 אנשים, בהם 75 פצועים וחולים, מלוויהם ו-180 אנשי צוות רפואי ועובדים. בעקבות הפשיטה קרא ארגון זכויות האדם הבינלאומי אמנסטי לישראל לשחרר את מנהל בית החולים, ד"ר חוסאם אבו ספיה, באופן מיידי וללא תנאים. "אנחנו מודאגים מאוד מגורלו ומרווחתו של ד"ר אבו ספיה", כתב ארגון זכויות האדם ברשתות החברתיות. לדברי הארגון, רופא הילדים הפלסטיני "היה קולה של מערכת הבריאות העזתית המרוסקת, פעל להגנה על בית החולים שבראשו עמד ועבד בתנאים לא אנושיים".

מאמנסטי נמסר כי מאז תחילת המלחמה עצרה ישראל מאות מאנשי מערכת הבריאות של עזה מבלי שהוגשו נגדם כתבי אישום וללא משפט. "על ישראל לשחרר באופן מיידי את כל הפלסטינים שנעצרו באופן שרירותי ברצועה, ובהם עובדי הבריאות", הדגישו. מידע שפרסם עיתון "הארץ" עולה, כי צה"ל הודיע כי לא יאפשר לבית החולים כמאל עדואן לחזור לפעילות. אנשי רפואה ברצועה אמרו כי בית החולים נהרס וכי יהיה קשה להחזירו לפעילות.

עמותת רופאים לזכויות אדם (רל"א) פנתה השבוע בשם משפחתו של ד"ר חוסאם אבו ספיה לצבא בבקשה למסירת מידע על מקום החזקתו. על פי עדויות של פלסטינים ששוחררו ממחנה שדה תימן, המשמש מרכז מעצר ועינויים של תושבי עזה, הרופא מוחזק שם.

"מעצרו של ד"ר אבו ספיה מהווה חלק מהפגיעה המתמשכת במערכת הבריאות העזתית ובאנשי מקצועות הבריאות שמקיימים אותה. עד כה הרגה ישראל יותר מאלף אנשי בריאות, ועצרה 230 נוספים, 130 מהם עדיין מוחזקים במתקני כליאה בישראל", נמסר מרל"א.

"צוותים רפואיים זוכים להגנה מיוחדת על-פי הדין הבינלאומי משום שפגיעה בהם ובמערכת הבריאות היא פגיעה בגברים, נשים וילדים שלא יכולים לקבל טיפול רפואי, ומשלמים על כך בחייהם. מערכת הכליאה בישראל מענה ומשפילה אלפי אסירים פלסטינים ב-15 החודשים האחרונים. עשרות כבר מתו מאלימות והזנחה רפואית, בהם שלושה רופאים. אסור לתת לד"ר אבו ספיה ולאנשי הבריאות המוחזקים בישראל להצטרף לסטטיסטיקה העגומה הזו", הדגישו.

פעוטה עטופה מפני הקור במחנה פליטים ברצועה (צילום: וואפא)

אלפי אוהלים במחנות העקורים בחלקיה השונים של רצועת עזה הוצפו השבוע כתוצאה מהגשמים העזים. מזג האוויר העמיק את סבלן של המשפחות הפלסטיניות שנעקרו מבתיהן עקב ההפצצות וצווי הפינוי הישראליים. רבים מהעקורים בדיר אל-בלח ובמוואסי דיווחו כי אוהליהם נישאו ברוח החורפית החזקה שנשבה ברצועה, וכתוצאה מכך הם נותרו ללא מחסה בפני הקור והגשם. אחרים דיווחו כי מים הציפו את אוהליהם או סחפו אותם.

שבעה פעוטות מתו מקור

על רקע המערכת החורפית השבוע, הודיעו גורמים רפואיים ברצועת עזה על מותם של שבעה ילדים ופעוטות כתוצאה מהקור ומהיעדר חימום. צוותי ההצלה המקומיים ברצועה קיבלו מאות קריאות לעזרה מעקורים שאוהליהם או בתייהם ההרוסים הוצפו. אך לצוותי ההצלה אין מרחב בטוח לפנות אליו את העקורים, ורבים מהם נותרים ללא מחסה מפני הגשמים.

האירועים מאז 7 באוקטובר גרמו לכשני מיליון מתושבי רצועת עזה להיות עקורים. רבים מהם מתגוררים באוהלים דקיקים בתנאים הומניטריים קשים וללא כל אמצעי בידוד או חימום, לאחר שבתיהם נחרבו בהפצצות הישראליות. רוזליה בולין, אחראית התקשורת של יוניסף בעזה, הזהירה מפני המצב הקשה ברצועה עם בוא החורף. היא ציינה כי רבים מהילדים ברצועה עדיין לובשים את בגדי הקיץ שלהם וסובלים מרטיבות ומקור. ילדים רבים מקוששים פיסות פלסטיק בין ההריסות כדי להשתמש בהן כחומר בערה. היא התריעה כי מחלות מתפשטות ברצועה כתוצאה מהיעדר שירותי בריאות והמתקפות המתמשכות על בתי החולים.

ההפצצות הישראליות ברצועה נמשכות. בשבוע האחרון נהרגו עשרות בני אדם במתקפות על אזורים שונים ברצועה ומאות נוספים נפצעו. לפי משרד הבריאות בעזה, המלחמה שהחלה ב-7 באוקטובר 2023 גבתה עד כה את חייהם של 45,514 בני אדם – יותר ממחציתם נשים וילדים – ופצעה 108,189 נוספים. מניין הקורבנות אינו סופי, שכן אלפי גופות

הידרדרות כלכלית מהירה ומדאיגה בגדה מאז אוקטובר 23

10 פועלים נהרגו מאש הצבא מתחילת המלחמה

היו הרוגים. בספטמבר האחרון דיווחה ועידת האו"ם לסחר ופיתוח על "הידרדרות כלכלית מהירה ומדאיגה" בגדה המערבית מאז אוקטובר 2023. עם הגורמים המרכזיים להידרדרות נמנים: הרחבת התנחלויות, הפקעת אדמות, הריסת מבנים פלסטיניים ואלים מתנחלים גוברת. נגרמו שיבושים קשים בפעילות כלכלית, עקירת קהילות ופגיעה בענפים קריטיים כמו מסחר, תיירות ותחבורה ברחבי הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית.

גם ארגון העבודה הבינלאומי ציין בתדרוך שלו באוקטובר, כי "עיקר הנזק של המלחמה נגרם לשוק העבודה – שיעור האבטלה בשטח הפלסטיני הכבוש גאה ל-51%, והגיע ל-35% בגדה המערבית ול-80% ברצועת עזה". מצוקה כלכלית זו החרפה עוד יותר כאשר ישראל ביטלה או הקפאה, מאז אוקטובר 2023, את מרבית ההיתרים שניתנו קודם לכן לפלסטינים לשם עבודה בישראל ובהתנחלויות, לרבות יותר מ-800 היתרים לתושבים מקומיים שגויסו לעבודה בארגונים הומניטריים. על פי מרכז אדוה וקו לעובד, לפני המלחמה עבדו בישראל בהיתר תעסוקה כ-111 אלף עובדים, רובם המכריע מהגדה. מהם עבדו כ-80 אלף בבניין, כ-12 אלף בתעשייה ושירותים, וכעשרת אלפים בחקלאות.

עשרה עובדים פלסטינים נהרגו ו-78 נפצעו בידי כוחות הכיבוש מאז 7 באוקטובר 2023 בעת שניסו לחצות את גדר ההפרדה כדי להגיע לעבודה בישראל. נתונים אלה מסר משרד האו"ם לעניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש. בחודש האחרון, בשתי תקריות שונות, ירו כוחות ישראליים למוות בשלושה פלסטינים שניסו לעבור לשטח ישראל דרך פתחים לא רשמיים בגדר ההפרדה כדי להגיע למקומות עבודה בישראל.

שניים מהם נהרגו ב-17 בדצמבר, ממזרח לעיר קלקיליה, וכוחות ישראליים מסרו את גופותיהם לאגודת הסהר האדום הפלסטינית במחסום צופים. השלישי נהרג ב-21 בדצמבר, כשכוחות ישראליים פתחו באש לעבר קבוצת עובדים פלסטינים ליד גדר ההפרדה, קרוב לכפר פקועה בנפת ג'נין. מאוחר יותר הועברה גופת האיש לידי אגודת הסהר האדום הפלסטינית.

יצוין שבתשעת החודשים הראשונים של 2023, שקדמו לפרוץ המלחמה, נפצעו בנסיבות דומות 15 פלסטינים אך לא

לזכרה של הדסה זיסר

ביום חורפי בהיר בשבוע שעבר (22.12) ליוונו את הדסה זיסר בדרכה האחרונה יחד עם בניה שמואל ואילן, נכדותיה, קרובי משפחתה וידידיה. הדסה נולדה בעיראק בשנת 1934. כנערה הגיעה לארץ ב-1949 ומשפחתה השתקעה ביפו. היא הצטרפה לברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י) ובהמשך – למפלגה הקומוניסטית הישראלית. הייתה מסורה לרעיונות הסוציאליזם ובה בעת ביקורתית לגבי חולשות שנתגלו במק"י ובברית-המועצות.

הדסה עבדה כתופרת במפעל גוטקס לבגדי ים ובהמשך – בבית מלאכה לסריגים. גישתה האסתטית ודאגתה לפרטים הקטנים באו לידי ביטוי בדגמים המגוונים שעיצבה וגם בתחפוזות שתפרה לבניה ולנכדיה. היא נישאה למשה זיסר, אותו הכירה במהלך פעילותם במק"י. משה, יליד פולין, ניצל מידי הנאצים בזכות בריחתו לברה"מ. היה פועל מתכת, פעיל איגוד מקצועי ומנהיג במק"י. יחד גידלו וחינכו במסירות את הבנים. בביתם בלטה הנטייה ליידע ולהשכלה. במקביל ניהלו פעילות חברתית-פוליטית נמרצת. בגיל מבוגר טיפלה הדסה במסירות במשה שסבל ממחלה כרונית קשה. לאחר מותו בחרה להישאר לבד. עצמאותה הייתה חשובה לה.

כאישה ישרת דרך ואמפטיה, גילתה איכפתיות רבה לנעשה בבניין שבו גרה, לאנשים בקרבתה, בשכונה וגם בארץ בכלל. תכונות אלה קירבו אליה אנשים, שנתנו בה אמון רב. ידיעת השפה הערבית סייעה בידה בטיפוח קשרים עם שכנים וחברים. הייתה פעילה בתנועת נשים דמוקרטיות בישראל. פעלה להגנה על זכויות נשים, לאחדות בין נשים ערביות ויהודיות ולמען השלום. כמו כן תרמה מכישוריה המקצועיים לבזארים של עבודות יד שארגנה תנד"י.

הדסה הייתה אישה יפה במראה החיצוני שלה (גם בבגרותה) ובפנימיותה, צנועה ונאמנה לדרכה. תהיה לנו דרכה מופת.

נסים ברכה

60 שנה ל'זו הדוך' - ידיעות מהעבר

1975 - הישג לשמאל באונ' העברית

"הצלחה גדולה לרשימה יהודית-ערבית מלוכדת באוניברסיטה בירושלים" - זו כותרת הידיעה שפורסמה ב"זו הדרך" ב-17 במאי 1975 בחתימת סוהיל דיאב, מזכיר תא מק"י באוניברסיטה העברית. בידיעה נכתב כי תנועת קמפוס"ס (ראשי תיבות של "קבוצה למעורבות פוליטית וחברתית סטודנטית-אלית") היהודית-ערבית השיגה 37 מושבים בבחירות למועצת אגודת הסטודנטים, מספר מושבים דומה השיג תא הליכוד, ששלט אז באגודה. המערך של מפלגת העבודה ומפ"ם ששלט בממשלה רשם מפלה קשה ורק שישה מחבריו נבחרו למועצה. קמפוס"ס זכתה בכל הנבחרים בפקולטה למדעי הטבע (7 מושבים) ובקרב הסטודנטים לתואר דוקטור (8 מושבים). לסיעת קמפוס"ס נבחרו ארבעה סטודנטים ערבים. רשימת קמפוס"ס רצה למועצת האגודה תוך הצגת מצע פוליטי שבין היתר תבע להילחם בימין ונגד "המדיניות השובניסטית של הליכוד והמערך"; הכרה בוועד הסטודנטים הערבים; שיתוף הסטודנטים "בקביעת תוכניות הלימודים וכלל ענייני הלימודים באוניברסיטה"; הקמת "אוניברסיטה חופשית" - בה יישמעו הרצאות שונות על נושאים חברתיים שאינם נכללים בתכניות הלימודים; והכרה בזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, לרבות בזכותו להקמת מדינה עצמאית בצידה של ישראל.

סוהיל דיאב, מזכיר תא מק"י באוניברסיטה, סיכם את תוצאות הבחירות כך: "קיימת אפשרות ללכד את כוחות השמאל והדמוקרטיה, למרות חילוקי הדעות, כשנקודת-המוצא היא דביקות באינטרס המשותף... ביחס לסטודנטים הערבים, הוכיחו הבחירות בירושלים כי יש ביכולתם לפרוץ את חומת הבידוד, למצוא בעלי ברית ובכך לשרת את המאבק הכלל-דמוקרטי. אינטרס הסטודנטים הערבים הוא הצטרפות לכל מאבק צודק והידוק הברית היהודית-ערבית".

טיהור אתני, רדיפה פוליטית ומשטר צבאי בפועל

גירוש הבדואים בצל המלחמה

ישרת את כל האוכלוסיות. אך ועדות הקבלה של היישובים היהודיים משאירות את הבדואים בחוץ". לאחר שבשנת 2017 ירו שוטרים למות בקרוב משפחתו יעקוב אבו אלקיעאן, חתמו התושבים בשנת 2018 על הסכם עם הרשויות לפינוי הכפר תמורת פתרון דיור חלופי. לדברי סלים אבו אלקיעאן, היה זה הסכם כוחני שהוכתב לתושבים בלחץ המשטרה. עם זאת, "שבע שנים אחרי שנחתם ההסכם והתחלנו ליישם אותו, ראש הרשות [לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב – א"ט] החדש הכריז שההסכם מבוטל", סיפר. התוכנית לגירוש הכפר לא בוטלה אפוא וכך מצאו עצמם תושבים רבים ללא פתרון.

מחשל צבאי בנגב

בלילה שלפני הריסת הכפר, ב-14 בנובמבר, נעצר אבו אלקיעאן. "שוטרים הגיעו אלי הביתה לפנות בוקר. עצרו אותי ועוד שלושה מבני משפחתי, והאשימו אותנו בכוונה להתבצר במסגד של הכפר. עיכבו אותנו שבע שעות, עד שהגיע ח"כ יוסף עטאונה לשחרר אותנו בערכות", שיתף אבו אלקיעאן. "אחרי הריסת הכפר עברתי ניתוח בבית חולים. כשחזרתי הביתה מיד עצרו אותי שוב. עשרות שוטרים הגיעו אלי הביתה והודיעו שאני עצור על קשירת קשר לכיצוע פשע, סחיטה באיומים, הסתה, חשד לחבלה בציוד הקבלנים ועוד האשמות מופרכות. יכלו להזמין אותי לתחנת המשטרה והייתי מתייצב, אבל החליטו לעשות מזה הצגה כדי לרצות את השר. הייתי עצור ארבעה ימים ועוד 11 ימים במעצר בית. עד לרגע זה אסור לי להגיע לאום אלחיראן. מה שיש בנגב היום זה ממשל צבאי לבדואים", הדגיש.

לדברי אבו אלקיעאן, הוא ותושבים נוספים מאום אלחיראן נתונים לרדיפה פוליטית בשל התעקשותם לקבל מהמדינה פתרון דיור חלופי – לאחר שכפרם כבר נהרס. "המשפחה של יעקוב אבו אלקיעאן, שנהרג ב-2017, הקימה פחונים בחורה. עכשיו הם קיבלו גם עליהם צווי הריסה. קרוב משפחה סיפר לי שבביתו מתגוררות 67 נפשות. הממשלה כנראה רוצה להפוך את הכפרים המוכרים למחנות פליטים. רוצים להפוך את הבדואים לאויב, אבל אנחנו בסך הכל אזרחים הרוצים לחיות בכבוד", אמר.

יש לציין כי לפי תחקיר שפורסם ב"דה מרקר" (1.1), 115 רוכשים ממכנת עלי מהשטחים הכבושים קנו מגרשים ביישוב דרור שיבנה על חורבות אום אלחיראן. מהתחקיר עולה כי המדינה מכרה מגרשים של חצי דונם במחיר אפסי: 70-13 ש"ח. כמו כן צוין כי בוגרי מכינת עלי זכו לעדיפות ברכישת המגרשים משום שהוגדרו ע"י המדינה כ"בני המקום" בשל גרעין התיישבות שהקימו בנקודה סמוכה לכפר – זאת בזמן שתושבי אום אלחיראן לא זוכים למעמד זה. בסיכום האסיפה אמר ח"כ עטאונה: "יש הרבה ייאוש בחברה הבדואית אבל אסור להרים ידיים, צריך לחזק את האנשים. אני מנסה לשדר לאנשים שבמאבק אפשר להשיג תוצאות אחרות". בפנייה לקהל קראו עטאונה ואבו אלקיעאן לתרום למאבק האוכלוסייה הערבית בנגב ולהופכו למאבק ערבי-יהודי משותף.

אסף טלגם

"מה שקורה היום בנגב הוא טיהור אתני. בצל המלחמה הכללית הממשלה הכריזה מלחמה גם על הבדואים בנגב" – כך אמר השבוע ח"כ יוסף עטאונה (חד"ש) באסיפה ציבורית בנושא גירוש הבדואים בנגב שערך סניף חד"ש בתל אביב. באסיפה נשא דברים גם סלים אבו אלקיעאן, ממנהיגי הכפר אום אלחיראן שנהרס ותושביו גורשו מבתיהם לפני חודש. בראשית דבריו אמר ח"כ עטאונה: "מה שמתרחש כיום בנגב אינו מנותק מהמציאות הפוליטית הכללית בישראל. בעבר היינו קוראים בהפגנות 'הפשיזם לא יעבור'. אך הפשיזם כבר כאן ומיושם הלכה למעשה בידי ממשלת הימין הקיצוני. ממשלה זו הכניסה לקווי היסוד שלה שינוי של המאזן הדמוגרפי בנגב ובגליל. אין יותר גזעני מזה: הממשלה רואה באזרחיה הערבים אויב, אותו יש להביס באמצעות שינוי הדמוגרפיה".

בן גביר מוביל מדיניות חסרת תקדים

עוד אמר עטאונה: "מאז שהממשלה העבירה את האחריות ליחידת האכיפה במקרקעין לידי בן גביר, הגיע גל צווי ההריסה בנגב לרמה חסרת תקדים. הריסות בתים היו מאז 1948, אבל כעת, בצל המלחמה הכללית, הכריזה הממשלה מלחמה גם על הבדואים בנגב. מה שמתרחש בנגב זה טיהור אתני, טרנספר שכמותו לא הכרנו. שקלי, השר הממונה על החברה הערבית בנגב, פועל לגרש אוכלוסייה ערבית-בדואית ובמקומה ליישב יהודים".

"מדובר בכפרים שקיימים עוד מלפני 1948 או בכאלה שהמדינה החליטה ב-1948-1953 להעבירם למיקומם הנוכחי", ציין. "עכשיו, 70 שנה מאוחר יותר, מחליטים להעביר אותם למקום אחר כדי להקים במקום שחיו בו יישוב ליהודים. על חורבות אום אלחיראן, שגורש לפני חודש, ייבנה יישוב יהודי בשם דרור. את הבדואים הממשלה רוצה לרכז ביישובים המוכרים, שרובם סובלים כבר היום מצפיפות, מעוני וממצוקת דיור עמוקה. כיצד ירכזו שם עוד אלפי בני אדם?", תהה עטאונה.

תפיסת תכנון גזענית

לדברי עטאונה, "36% מתושבי הנגב הם ערבים-בדואים, אך היישובים הבדואים תופסים רק 3% משטח הנגב. ברחבי הנגב ישנן רק שתי מועצות אזרחיות בדואיות, אל-קסום ונווה מדבר. בניגוד למועצות היהודיות, אין למועצות הבדואיות רצף טריטוריאלי. אלה למעשה מובלעות של יישובים. תפיסת התכנון היא גזענית: יש תכנון אחד ליהודים ותכנון אחר לערבים", האשים.

בדבריו תיאר סלים אבו אלקיעאן, יליד אום אלחיראן שגורש ליישוב חורה, את הריסת כפרו בחודש שעבר. אבו אלקיעאן הדגיש, כי תושבי אום אלחיראן אינם פולשים ולא השתלטו על השטח, אלא יושבו בו בידי המדינה. לדבריו, לאחר קום המדינה החליטה ממשלת ישראל לעקור את הכפר, שישב באזור בית קמה, וליישבו מחדש במיקומו הנוכחי. אך ב-21 השנים האחרונות מצויים תושבי הכפר במאבק משפטי על הקרקע. אבו אלקיעאן אמר: "אנחנו מוכנים להיות חלק מהיישוב הקהילתי החדש שייבנה במקום הכפר. שהיישוב

גזירות התקציב בת"א-יפו

גם התקציב הבלתי רגיל בסך 1.6 מיליארד ש"ח, המיועד להשקעות ולפיתוח, מראה בבירור על תיעדוף השקעות בצפון ובמרכז העיר על פני הדרום ויפו. כך למשל זוכה רחוב פרוג, רחוב קטן בלב העיר, בתקציב שיפוץ בסך 12.5 מיליון ש"ח. בה בעת, כל (!) הרחובות בשכונת התקווה ייהנו מתקציב של 5 מיליון ש"ח ואזור התחנה המרכזית - מתקציב של 600 אלף ש"ח. גם תקציב שיפוץ מוסדות החינוך בעיר חושף תיעדוף מובהק לצפון על פני הדרום. כך למשל, בקרב ארבעה בתי ספר שיקבלו תקציב שיפוץ של 12 מיליון ש"ח, רק אחד נמצא בדרום העיר. זאת בזמן שבתי הספר בדרום העיר סובלים מצפיפות ומתנאים ירודים.

מיותר לציין כי נושאים כמו השקעה בדיוור בר השגה, השקעות ברווחה ונושאים חברתיים נוספים כלל לא נכללים בתקציב הבלתי רגיל. אבל כלולה בו השקעה של 100 מיליון ש"ח בפרויקט הג'נטריפיקציה הענק להקמת מרכז תרבות ללהקת המחול בת שבע בלב שכונת נווה שאנן.

האופוזיציה העירונית

במהלך הדיון במועצת העירייה בתקציב 2025, הגישה סיעת "כולנו העיר", הסיעה היהודית-ערבית, 35 הסתייגויות. המהלך עורר את זעמו של הדיקטטור העירוני רון חולדאי, שבמשך 26 שנות כהונתו מנהל משטר איומים ופיטורים כלפי כל חבר קואליציה שלא מצביע בהתאם למשמעת הקואליציונית. ההסתייגויות כה עורר את זעמו, עד שבמהלך ההצבעה עליהן, קם חולדאי מכיסאו וצעק על חברת המועצה שולה קשת. זו ציינה את צביעותם של חברי הקואליציה המכנים את עצמם "שמאל ליברלי" ובו זמנית תומכים בגזירות תקציביות כה כואבות.

חבר מועצת העיר מטעם סיעת "כולנו העיר", עו"ד אמיר בדראן, מסר בעקבות אישור התקציב: "התנגדנו לתקציב בשל הקיצוצים הרוחביים הקשים הכלולים בו. סדרי העדיפויות בתקציב אינם נכונים מבחינתנו: שוב השכבות המוחלשות בעיר חוות קיצוץ הרבה יותר קשה מהשכבות החזקות. תל-אביב יפו צריכה להיות עיר הדואגת לכל תושביה, ואשר שמה דגש מיוחד בתושבים המגיעים מרקע סוציו-אקונומי נמוך". מטעם חבר המועצה איתמר אבנרי נמסר: "התקציב הוא עוד הוכחה לסדר העדיפויות המעוות של העירייה. הקואליציה הצביעה פה אחד בעד קיצוצים בשכונות הדרום, ביפו, ולאוכלוסיות מוחלשות. וזאת בצל העלאת הארנונה וביטול ההנחות לחד-הוריות ולאזרחים ותיקים. העירייה הכי עשירה בארץ צריכה בימים קשים לעמוד לצד התושבות והתושבים שלה ולא להוסיף עוד גזירות וקיצוצים כמו הממשלה. התקציב אמנם עבר, אבל אנחנו לא נוותר, ונמשיך להיאבק כדי שכולנו נקבל מהעירייה מה שמגיע לנו".

שולה קשת מסרה: "בזמן שהמשבר הכלכלי והחברתי בעיר מחריף ודוחק מהעיר אפילו את מעמד הביניים, העירייה בראשות חולדאי ממשיכה להפקיר את שכונות הדרום ויפו, מסרבת לקדם דיוור בהישג יד ודיוור ציבורי, ומעדיפה לקצץ השקעות משמעותיות בתשתיות, בקהילות מוחלשות ובחינוך. דווקא עכשיו, בתקופה קשה כל כך, על העירייה לעשות את מירב המאמצים כדי להשקיע באוכלוסיות המוחלשות והמודרות, שהן הנפגעות הראשונות מהמשבר הכלכלי".

דויד מרגלית

הדיקטטור העירוני, ראש עיריית תל-אביב יפו רון חולדאי (צילום: תומר נויברג / פלאש 90)

עול נוסף יפול על תושבי העיר ת"א-יפו בעקבות תקציב העירייה שאושר בשבוע שעבר (23.12), זאת בזמן שיוקר המחיה בישראל ממשיך לעלות ופוגע בעיקר באוכלוסיות המוחלשות בחברה. תקציב העירייה מהווה המשך ברור לתקציב המדינה שמחוקק בימים אלו, אשר מכביד את עול הגזירות והתשלומים על המעמד הבינוני-נמוך, זאת בזמן שבעלי ההון ימשיכו להינות מהטבות מס וכו'.

מרכז יוקר המחיה בישראל הוא בתל-אביב יפו. העיר, בה עובדים טרקטורים ודחפורים ללא הפסקה, הפכה במהלך 26 שנות שלטונו של ראש העיר רון חולדאי לעיר לעשירים בלבד. בכל פינה נבנים מגדלי ענק, או מבני בוטיק יוקרתיים.

האוכלוסיות המוחלשות, ובראשן תושבי דרום העיר, הפליטים והאוכלוסייה הערבית ביפו מוצאים מהעיר בשל יוקר המחיה והמשבר הכלכלי. ואפילו הצעירים, אנשי התרבות והרוח והעוסקים במקצועות החופשיים, שבמשך השנים הפכו כמעט מילה נרדפת לתל-אביב, כבר לא יכולים להרשות לעצמם לגור בעיר.

הצהרות לחוד ומציאות לחוד

במשך השנים, פיתחה לעצמה תל-אביב יפו תדמית של המרכז הליברלי, השמאלי של ישראל (מה המכונה "הבועה התל-אביבית"). מול ממשלה נצלנית, צינית, דתית ופשיסטית, מנסה עיריית תל-אביב יפו לשדר תדמית של מודל לחברה הוגנת, שוויונית וחופשית, בה כל תושב ותושבת יכולים להיות מי שהם. הציפייה מעיר עם יומרות כאלה היא שתספק לתושבים שלה, ובעיקר למוחלשים ביניהם, הזדמנויות ותנאים שהמדינה לא מספקת. אך כהרגלו של השמאל הליברלי הישראלי, הצהרות לחוד ומציאות לחוד.

ביום שני שעבר (23.12) עלה להצבעה במועצת העיר תל-אביב יפו תקציב העירייה הרגיל והבלתי רגיל לשנת 2025. התקציב, העומד על יותר מ-7.5 מיליארד ש"ח, מלמד על מדיניות ברורה של צמצום ההשקעות ברווחה, בדגש על שכונות הדרום ויפו. בין הקיצוצים המשמעותיים בתקציב העירייה לשנת 2025: קיצוץ של 3 מיליון ש"ח לצמצום פערים בדרום העיר ויפו; קיצוץ של 9.1 מיליון ש"ח בתמיכה בפעוטות חסרי מעמד; צמצום של 15 מיליון ש"ח בתקציב הוזלת יוקר המחיה. קיצוצים נוספים הוחלו בתקציבי מעונות יום לילדים אוטיסטים; בתוכנית לעולים חדשים מאתיופיה; במשפחתונים לילדי נשים עובדות; וכן בתקציב בית הספר הדר-לשוני ביפו "כולנא יחד".

תוצאה ידועה מראש של הפרטה

הספורט המודרני. לטוב ולרע, זו קבוצה של קהילה. היא נבדלת מקבוצות אחרות, שבהן גם אם יש מאחוריהן קהילה, זו איננה קהילה בעלת משמעות ממשית. ברגע שמועדון מחליט לעשות משהו שמוחק לחלוטין את האוהדים, אין לו שום בעיה לממש זאת. להפועל כדורסל יש מחויבות לאוהדים ולמודל של דמוקרטיה.

לצער, על הקהילה הזאת ועל הדמוקרטיה שלה בחרנו, אנו האוהדים, בתחילת השנה לוותר עם ההחלטה על הפרטת הקבוצה, והעברת 81% מהשליטה בה לבעלים פרטיים. ההפרטה הובילה מהר מאוד למחיקת האוהדים, הזהות והקהילה. עם עופר ינאי יש אולי סיכוי להיות אלטרנטיבה מקצועית למכבי, אבל במקביל זה ויתור מוחלט על התפיסה של אלטרנטיבה מהותית.

לאחר הפרטת הקבוצה, השאירה לעצמה העמותה, כמייצגת הקהילה, שלוש התנגדויות עיקריות שהיו אמורות להיות בבחינת ייהרג ובל יעבור: שינויים בשם ובסמל המועדון ובצבע התלבושת והעברת הביתיות ליד אליהו. שלושת הדברים שיקפו קונצנזוס מוחלט וגם פלטפורמת מינימום שהייתה מקובלת על אוהדי הפועל ללא יוצא מן הכלל. אבל ברגע שהקהילה הסכימה לוותר על העיקרון הבסיסי של בעלות קהילת האוהדים, של מחויבות לדמוקרטיה קהילתית, שלוש ההתנגדויות היו ניסיון חלול להיאחז בקרנות המזבח. ברגע שמוותרים על עקרון, אי-אפשר להמשיך ולהחזיק בו. אין חצי הרוין. אם הפרטת - אז ינאי שולט.

אי אפשר להגיד שלא היו נורות אזהרה בדרך למטה. הרי עוד לפני אישור ההפרטה היו מי שהזהירו שהמהלך יוביל לניווט ולמחיקה מוחלטת של העמותה, מה שיגביר את התלות ואת הכוח הבלתי מוגבל של הבעלים הפרטיים על פני הקהילה. אבל הנהלת העמותה הציגה בפני חבריה את ההצבעה להפרטתה כאפשרות אחת ויחידה שאין בלתה. בכך למעשה נטמן זרע הפורענות שהוביל להתפטרותה הקולקטיבית.

הנהלת העמותה הובילה למשבר

המצב הנוכחי בהפועל ת"א מזכיר את מה שכתב פעם העיתונאי דב אלפון: "יש גם את האנשים הטובים שמצחקקים בלשונם ואומרים בהפתעה, לאן הגענו. מה פירוש 'לאן הגענו'? הגענו בדיוק לאן שהלכנו". המקום הנוכחי, הוא זה שהעמותה הלכה אליו כבר זמן רב. חיזוק רכיבים פרטיים על חשבון חיזוק הקהילה הוא כיוון אסטרטגי שהנהלה, ובראש ובראשונה רמי כהן, אימצו לפני הרבה שנים. עופר ינאי הוא התאנוס שנמצא בסופה של כל הפרטה וזחלת. הוא הבלתי נמנע.

רמי כהן עשה המון לטובת המועדון ולטובת העמותה. אבל הוא זה שתפקידו היה להגיד בזמן אמת לעופר ינאי - שותף כן, בעלים - לא. ברגע שהוא לא אמר זאת, כל מה שנאמר לאחר מכן היה חסר חשיבות. כאוהד וכמי שהיה שנים רבות חבר עמותה, אני אוהב ומעריך מאוד את רמי כהן. לא תמיד הסכמנו. ישנם דברים שיש לי ביקורת חריפה עליו לגביהם. אבל לא הייתה ולו פעם אחת ב-17 שנות חברותו בהנהלת המועדון, רובן כיו"ר העמותה, שבה לא היה לי ברור שטובת המועדון, כפי שהוא תופס אותה, ניצבת לנגד עיניו. הערכה כזאת אין לי למי שעומד בראש המועדון עכשיו. ימים יגידו.

אדם אלי

"אווירה של יד-אליהו" - אוהדי הפועל ת"א בכדורסל מוחים על המעבר לאולם יד אליהו (צילום: אולטרס ישראל)

ב-2.12 התפטר יו"ר עמותת הפועל אוסישקין תל אביב בכדורסל רמי כהן. ההתפטרות הגיעה על רקע העימות המתמשך בין חברי הנהלת העמותה לבין עופר ינאי, שרכש בתחילת השנה את מרבית השליטה בקבוצה. בעקבות התפטרותו של כהן, התפטרו גם שלושה מארבעת חברי הוועד הנותרים. המהלך היה תגובה לאולטימטום שהציב ינאי לאחר סיום הבוררות בין הצדדים בנוגע למעבר הקבוצה מאולמה הביתי במתחם הדרייב אין לאולם יד אליהו, המזוהה עם יריבתה העירונית של הקבוצה. למעבר מתנגדים אוהדים רבים. ינאי איים בעזיבת המועדון ובהפסקת ההשקעות בו אם לא תתקבל דרישתו למעבר ללא תנאים מקדימים הנהלת העמותה דרשה לקיים את פסק הבורר לפיו ינאי יפקיד במקביל למעבר ערבויות בסך 25 מיליון שקלים להבטחת השיפוץ באולם הדרייב אין, על מנת להבטיח כי המעבר לא יהפוך למצב קבע. התפטרות הוועד היא למעשה כניעה לאולטימטום של ינאי ומבצרת את שלטון היחיד שלו במועדון.

סיום הפרשה של הפועל תל אביב כדורסל, המעבר ליד אליהו והתפטרות הוועד הנהלה הם למרבה הצער סוף ידוע מראש. תקנון העמותה של הפועל אוסישקין תל אביב כולל דברים יפים ונאצלים רבים. במטרתה ציינה העמותה את הרצון למהפכה חברתית שתיצור תרבות ארגונית חדשה של קבוצות ספורט בישראל והקמת מועדון כדורסל שיהלו האוהדים. כמו כן נקבע, כי לא יועברו זכויות הניהול על הקבוצה לתקופה שעולה על שלוש שנים, וגם אז יהיו נציגי העמותה לפחות 40% מחברי הנהלה (התורה שבעל פה דיברה על עקרון של 50+1). בפועל כל אלה היו מילים יפות ללא כיסוי והבטחות ללא גיבוי. הסוף תמיד חסר סיכוי. כשהגיע הפריץ, הכל נזרק מהחלון.

בחרנו לוותר על הקהילה

לפני שנתיים, כחלק מסדרת הרצאות על ספורט וחברה שנערכה בגדה השמאלית בתל אביב בזמן המונדיאל, העביר עו"ד חיים יצחקי, אחד מחברי הוועד המתפטר, הרצאה על קבוצות אוהדים בספורט מקצועני ועל תפקידן בקהילה. הוא הצביע על הייחודיות של הפועל תל אביב כקבוצת אוהדים שהיא אלטרנטיבה מהותית יחידה למכבי ובכלל לקבוצות

חברי איגוד עובדי התעלה מפגינים בקרבת שגרירות ארה"ב בעיר פנמה בעקבות דבריו של הנשיא טראמפ (צילום: חוליו מולינה)

טראמפ מאיים שיחזיר את כיבוש תעלת פנמה

שנים רבות דרשו אזרחי פנמה להשיב לריבונות ארצם את התעלה. עשרות מהם נהרגו מכדורי חיילי המרינס בעת שהפגינו על גדרותיה. וושינגטון ופנמה חתמו ב-1977 על הסכמים שסללו את הדרך להחזרתה של התעלה לשליטה פנמית מלאה. ארה"ב העבירה סופית את השליטה בשנת 1999, לאחר תקופה של ניהול משותף של התעלה.

פנמה לא לבד

דבריו של טראמפ גררו תגובה קשה מצד נשיא פנמה החדש חוסה ראול מולינו שהחל את כהונתו לפני חמישה חודשים. בהודעה מוקלטת אמר מולינו, איש ימין פרו-אמריקאי, כי עצמאותה של מדינתו וריבונותה אינן נתונות למשא ומתן, וכי לסין אין כל השפעה על ניהול התעלה. כמו כן, הגן נשיא פנמה על תעריפי המעבר שמדינתו גובה, ואמר כי אלה לא נקבעו "על-פי גחמה". "כל מטר רבוע של תעלת פנמה והאזור שמסביב לה שייך לפנמה, וימשיך להיות שייך לה", הוסיף הנשיא.

יצוין שלבד ממולינו, ממפלגות השמאל ומהאיגודים המקצועיים, כלל הפוליטיקאים המקומיים, לרבות חברים באופוזיציה, מתחו ביקורת קשה על דבריו של טראמפ. כדרכו של נשיא ארה"ב הנבחר, היה נאומו בפניקס גדוש שקרים. "לא נהרגו 38 אלף אמריקאים בעת בניית התעלה. זה שקר גס", מסרה פרופ' ג'ולי גרין מאוניברסיטת מרילנד לעיתון הספרדי "אל פאיס", "לכל היותר נהרגו 3.8 אלף עובדים - רובם פועלים שחורים שמקורם באיים הקריביים". גרין פרסמה לפני ארבע שנים את הספר "בוני האימפריה האמריקאית בתעלה פנמה". לדבריה, "השבת התעלה הייתה תיקון היסטורי של הרפתקה קולוניאלית בליבה של פנמה. איומי טראמפ מזכירים את המדיניות האימפריאליסטית של ארה"ב כלפי אמריקה הלטינית, 'החצר האחורית' שיש לנצל ככל האפשר", הדגישה גרין.

יצוין שפנמה לא יחידה. בשבועיים האחרונים תבע טראמפ לספח לארצו את גרינלנד, ובמקביל אף הציע לקנדה להפוך חלק מארצות-הברית.

נמרוד עובד

נשיא ארה"ב הנבחר דונלד טראמפ נאם בעיר פניקס בשבוע שעבר (22.12) בפני כ-20 אלף מתומכיו, ואיים כי וושינגטון תחזיר לידיה את השליטה בתעלת פנמה. הוא האשים את פנמה בגביית תעריפים מופרזים על השימוש במעבר. עוד אמר טראמפ, כי לא ייתן שהתעלה "תיפול לידיים הלא נכונות", והזהיר מפני השפעה סינית אפשרית עליה.

"האם משהו שמע אי-פעם על תעלת פנמה?", הקשה הנשיא הנבחר באירוע שנתי של ארגון ימני קיצוני, והוסיף: "מרמס אותנו בתעלת פנמה, כפי שמרמס אותנו בכל מקום אחר".

"התעריפים שגובה פנמה הם גבוהים, ומאוד לא הוגנים", האשים הנשיא הנבחר. "התעלה ניתנה לפנמה ולתושביה, אך יש לכך תנאים. אתם יכולים להתייחס אלינו בהגינות, והם לא התייחסו אלינו בהגינות. אם העקרונות המוסריים והחוקים של מחוות הנתינה הנדיבה הזאת אינם מיושמים, אז אנחנו נדרוש שתעלת פנמה תוחזר אלינו במלואה, במהירות וללא עוררין". כעבור ארבעה ימים, בחג המולד, פרסם טראמפ ברכת חג "לכולם, גם לחיילים הסינים החמודים המפטרלים באופן בלתי חוקי בצידי התעלה. בתעלה נהרגו 38 אלף עובדים אמריקאים בעת בנייתה לפני 110 שנים". למחרת הבהירה סוכנות הידיעות הסינית הרשמית "סינחואה", שאין כלל חיילים סינים בפנמה או בכל מדינה אחרת באמריקה הלטינית.

מזימה של האימפריאליזם

דבריו של טראמפ עוררו גל של מחאות מצד כל ממשלות אמריקה הלטינית. בפנמה מייד לאחר החג, הפגינו עובדים החברים באיגוד עובדי התעלה בקרבת השגרירות האמריקאית. הם מחו נגד "מזימה נוספת של האימפריאליזם האמריקאי - לשוב ולהשתלט על שטח ריבוני במולדתנו".

אכן, ארה"ב השלימה את בניית תעלת פנמה וכבשה את השטח המקיף את המעבר במשך עשרות שנים. בקרבת התעלה אף הקימה מחנה צבאי ענק ובו קיבלו קצינים מצבאות אמריקה הדרומית והמרכזית הדרכה מאנשי סגל מוותיקי מלחמות קוריאה ווייטנאם, בין היתר ב"תשואול ובמודיעין".

במילים אחרות: עיניים.

בחיפוש אחר המעמד הבינוני המזרחי האבוד

מרקסיסטים, אבל כדאי לשים לב: מאז 1848 התייחס קרל מרקס למושג "הבורגנות הזעירה". אך לדיון אין זה מעמד בקפיטליזם, אלא שכבה חברתית "הלכודה" בין שני המעמדות העיקריים, המנוצל והמנוצל. ולדימיר לנין הוסיף בכתביו המוקדמים מ-1895, שהבורגנות הזעירה (פקידים, אינטלקטואלים, מורים, מנהלים זוטרים, סוחרים קטנים) אינה מסוגלת לפתח אוטונומיה אידיאולוגית משל עצמה. היא נידונה להיטלטל בין ריאקציה לבין מהפכה, בין אידיאולוגיה בורגנית לבין אידיאולוגיה פרולטרית.

הביזנס והמלחמה האין-סופית

ד"ר רמי אדוט (מכללת נתניה), ציטט בדיון את ההיסטוריון המרקסיסטי הבריטי הנודע אדוארד פאלמר תומפסון כששאל: "האם המעמד הבינוני המזרחי הוא בשביל עצמו?" במילים אחרות, האם פיתח תודעה מעמדית עצמאית? תשובתו של אדוט שלילית, כי "אנשי המעמד הבינוני המזרחי אינם רוצים להיות מזרחים ואינם רוצים שיקראו להם מזרחים".

לדברי אדוט, בעקבות ההגמוניה הניאו-ליברלית בחברה הישראלית, התפורר מעמד הביניים האשכנזי של דור הקמת המדינה ועלה מעמד ביניים מזרחי, "מעמד המנהלים", המשרת את מנגנוני המדינה הקפיטליסטית ואת התאגידים. כמשרת ההון מעמד זה אינו נושא סממנים אתניים, אבל "מסוגל לשנע פרקטיקות ומדיניות כלפי מטה, כלפי המגזרים העממיים יותר". לדבריו השאלה העומדת כעת בפניו היא: "מלחמה אין-סופית, זה טוב או רע לביזנס?"

אפרים דויד

עֲבוֹעַ שִׁיר / בְּעֵרִיכָה לְרִיסָה מִיֵּלֶר

חצי אמבטיה / דפנה שחורי

בחודש הבא אני עוברת לדירה בלי מרפסת
ועם אמבטיה בגודל של חצי
מזו שכאן.
בצהריים מילאתי מים
ימים אחרונים באמבטיה הגדולה.
התפשטתי
נשכבתי
ומנתי את התמורות שקרו בדירה הזו
בשש השנים האחרונות.
צללתי ומתחתי רגליים
ספרתי בראשי את האריחים
אחר כך התאמנתי בלהפוך לחצי:
משכתי אליי ברכיים
והתכווצתי כעובר
ראש גדול
רגליים מקופלות
זנב הטבור
ניתק וצף

באולם גדוש משתתפים נערך באוניברסיטת תל-אביב בשבוע שעבר (24.12) דיון לרגל הופעת הספר "מעמד הביניים המזרחי בישראל: ממאבק לניעות לניעות במאבק" (הוצאת מאגנס, 2024).

ספרם החדש של פרופ' נסים ליאון מהמחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת בר אילן ופרופ' אורי כהן, ראש החוג למדיניות ומנהל בחינוך בבית הספר לחינוך באוניברסיטת תל אביב, בוחן את המאבק המזרחי לניעות (מוביליות חברתית) ואת החסמים העומדים בדרכו.

ליאון וכהן חוללו ב-2008 פולמוס ער בקהילת הסוציולוגים עם הפרסום בכתב העת "אלפיים" של מאמרם "לשאלת המעמד הבינוני-המזרחי בישראל". המאמר אתגר את התמודדותן של התיאוריות הקיימות עם קטגוריית המעמד הבינוני-מזרחי "מאחר שמדובר בקבוצה מורכבת שיש לעמוד על מקורותיה, התרחבותה ומשמעותה בכל הנוגע לדיון במזרחים והשפעתם על עיצוב מחדש של מוקדי הכוח". זו הייתה גם קריאת תיגר נגד הסוציולוגיה הביקורתית, שמאז פרסום ספרו של ד"ר שלמה סבירסקי "לא נחשלים אלא מנוחשלים" ב-1981 טענה שקיימת חפיפה "אתנו-מעמדית". ליאון וכהן במאמרם ב-2008 הצביעו על הריבוד החברתי הגובר בקרב המזרחים. לא עוד פרולטריון מנוצל בידי האליטה האשכנזית, אלא מעמד בינוני עולה – בייחוד בעקבות פתיחת המכללות בפריפריה ותהליך "האקדמיזציה" של מזרחים רבים – דור ראשון בהשכלה הגבוהה. עתה, בוחנים ליאון וכהן את החסמים העומדים בפני אותם מזרחים, ילידי הארץ, דור שני או שלישי של מהגרים מארצות ערביות.

בינוני-בורגני?

נושא המחקר, כפי שמתואר בתחילת הספר, הוא "מעמד בינוני-בורגני מזרחי". כמה ממשפתי הדיון טענו, כי על מנת להעמיק בסוגיה זו יש לדון בכמה שאלות: האם קיים "מעמד בינוני"? האם הוא "בינוני" וגם "בורגני"? האם זו "תופעה מזרחית" או מקיפה, כלומר כזו שניכרת גם בחלקים נוספים בחברה הישראלית כגון ערבים או הדור השני של יוצאי ברית המועצות, ילידי ישראל?

נניח בצד את השאלה השלישית, שכן לגיטימי למקד את המחקר רק במזרחים ולא דווקא בערבים. אבל השאלה התיאורטית המרכזית היא: "מהו מעמד ביניים" ואיך מאפיינים אותו. בדיון באוניברסיטת תל-אביב שיבח ד"ר גיא אבוטבול-זלינגר (המכללה למינהל) את המחקר אך עמד על כך שאין בו מסד נתונים כדי לאשש או להפריך חלק משמעותי מטיעונו.

בישראל מקובל לאפיין פערים חברתיים באמצעות "שיטת העשירוניים". קרי: חלוקת ההכנסות בין העשיריון התחתון ("העני") לעליון ("העשיר"). מעמד הביניים, על פי קריטריון זה מצוין אי-שם בין העשירוניים הרביעי לשביעי. למה? כי הוא באמצע. אך שיטת העשירוניים מודדת פערים בהכנסה שמקורה בעבודה ובקבלת קצבאות. במילים אחרות: בעלי ההון לא נכללים. לפיכך מדובר בפועל בפערים בתוך מעמד העובדים. אכן קיים ריבוד בתוך המעמד עצמו, למרות שרב המשותף לו (הניצול המעמדי) על המפריד (רמת הכנסה). איפה "המזרחים החדשים" במעמד הבינוני? קשה עד מאוד לקבוע. הייתכן שרובם בעשירוניים הנמוכים (אבל לא רק הם) אך בחלקים "טיפסו" אל העשירוניים הבינוניים והעליוניים? וסתירה נוספת: הייתכן להיות גם "בינוני" (עבודה שכירה) וגם "בורגני" (חלק ממעמד בעלי ההון). ליאון וכהן אינם

מתרחב כיבוש סוריה

נכלא סרבן הגיוס העשירי

מתחילת מלחמת עזה

נטע לנס ארבל מעמק חפר שירת לאחר גיוסו בגיל 18 חודשים ספורים כחובש קרבי. עבר לעתודה ולמד סיעוד במשך שלוש שנים. בראשון (29.12) היה אמור להשלים את שירותו הסדיר בבסיס בדרום, אך סירב בגלל התנגדותו לכיבוש ולמלחמה בעזה. לנס ארבל (24) הוא סרבן הגיוס העשירי מאז תחילת המלחמה. בעת התייצבותו הפגינו ליד הבסיס פעילי רשת מסרבות ועמם ח"כ עופר כסיף (חד"ש). בהצהרת הסירוב שלו כתב לנס ארבל: "הערכים והפעולות שצה"ל מייצג ומבצע מנוגדים לאמות המוסר הבסיסיות לפיהן אני חי. כיוון שאני מאמין שלא קיימת דרך בה אוכל לשרת בצבא וגם לתרום לפעולות ולערכים אלו, חלה עליי חובה מצפונית ומוסרית לסרב לגיוס. אין לי כוונות רעות כלפי מי שמאמין שהשירות בצה"ל מגן על חפים מפשע. אך ברור לי שאמונה זו אפשרית רק כתוצאה מדה-הומניזציה, מתעמולה לאומנית ומעצימת עיניים מול הפרות של זכויות אדם ואף פשעים נגד האנושות, אותם צה"ל מבצע כדבר שבשגרה".

הגדה השמאלית

מופע דראג נגד המלחמה

יום חמישי 2.1 | 19:30 | אחד העם 70, ת"א

אנסמבל תיאטרון אפריקאי

יעלה את ההצגה "אקורד סיום"

בבימוי יאפא שוסטר

יום חמישי 9.1 | 20:30 | אחד העם 70, ת"א

חד"ש עובדים

הרצאה של ד"ר אפרים דויד בנושא:
התפתחות מעמד העובדים בפלשתינה

בשנים 1948-1917

יום חמישי 16.1 | 19:00 | אחד העם 70, ת"א

הטלוויזיה הסורית דיווחה בשני (30.12) כי חיילי הכיבוש הישראליים נכנסו לעיר קוניטרה. ע"פ הדיווח, טנקים צרו על בנייני הממשל וגירשו את עובדיהם. פעולה דומה נערכה גם בעיר אל-בעת', המכונה "קוניטרה החדשה". בשידורים הסורים פורסמו סרטונים של הכוחות הישראליים הפועלים במקום.

על פי הדיווחים, השלטון החדש בסוריה הביע מורת רוח על הרחבת הכיבוש בעקבות נפילת משטרו של אסד. אבו מוחמד אל-ג'ולאני, המנהיג הסורי שהוביל את קרבות המורדים נגד כוחות אסד, אמר בריאיון בשבוע שעבר כי לישראל אין יותר תירוצים לפעול בשטח סוריה אחרי שאיראן והמיליציות הפועלות בחסותה יצאו משם.

בתוך כך, בשבועיים האחרונים נערכו הפגנות של תושבי הכפרים בשטח הכבוש בסוריה הדורשים את נסיגת הכוחות הישראליים. באחת מההפגנות, שאירעה באזור דרעא סמוך לדרום הגולן ביום שישי לפני שבועיים, פתחו חיילים באש לעבר מפגינים וכתוצאה מהירי אחד המפגינים נפצע ברגלו. ביום רביעי (25.12) נערכה מחאה נוספת וחמישה מפגינים, בהם ילד, נפצעו מירי חיילים באזור הכפר סוויסה שבמרחב קוניטרה. החקלאים באזור מתלוננים על כך שחיילים מונעים את הכניסה לאדמותיהם. בשבוע שעבר החליטה ממשלת הימין שכוחות הכיבוש יישארו בסוריה "עד סוף 2025".

השבוע לפי איתי בנימיני

זו הדרך ברשתות החברתיות

zoha.org.il

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

